

Բ Ա Յ Ր Ո Ն Ի

Այսօր վերջացնում եմ երեսուն վեց տարիս:*)

Մխստունդի, յունուար 22, 1824

Ժամ է որ սիրտըս շարժելուց դադարէ,
Երբ դադրած է ուրիշ սրտեր շարժելուց.
Բայց ինձ թէև է՛լ ոչ մի սիրտ չսիրէ՝
Ես չեմ դադրիլ սիրելուց:
Կեանքըս հասաւ տերևթափին դեղնորակ.
Սիրոյ ծաղկունք ու պըտուղներ գընացի՛ն.
Ճճի և որդ և փրատութեան եղանակ
Եւ կսկիծներ մընացին:
Կուրծքըս այրող ու ճարակող այս կըրակ
Հրաբղիսային մի կղզու պէս մենակ է.
Նըրա բոցից չէ վառուում ջահ ու ճըրագ
Դիակնակէզ խարոյկ է:

*) Այս քերթուածը, Բայրոնի վերջինը, գրուած է Մխստունդիում, ուր նա կուռւմ էր Յունաստանի ազատութեան համար: Շատերի կարծիքով՝ նրա բոլոր երգերի գոհարն է այս. մեռնելուց քիչ առաջ գրուած այս անասելի տխուր տողերի մէջ՝ բանաստեղծը կարծես մարգարէական հոգով գուշակում է իր մօտալուտ մահը. ոչինչ չէ կարող աւելի լաւ պատկերացնել Բայրոնի հոգին, քան այն վսեմ շեշտը, որով հրաժարւում է ամեն ետական զգացումից, աւելի ազնիւ նպատակի համար ապրելու և մեռնելու համար, այդ հոգին, որ այնքան տարօրինակ կերպով լի էր տգեղ և գեղեցիկ կիրքերով, բայց որի մէջ վերջ ի վերջոյ, գեղեցիկը յաղթում է:

Յոյս և երկիւղ, յոյզ և նախանձ վերջացաւ.

Չունիմ բաժին վշտի հետ խառն խնդութեան.
Եւ սրտիս մէջ սիրոյ ոյժը մարեցաւ.

Միայն կըրօւմ եմ շղթան:

Բայց ոչ այսպէս, և ոչ այստեսղ է վայել,

Որ այս խոհեր ցնցեն հոգին իմ տրտում.

Ոչ արդ, երբ փառքը հերոսի ճակատը

Կամ դաճաղն է պըսակում:

Ի՞նչ եմ տեսնում իմ շուրջ.—սրբեր, դրօշակներ,

Եւ դաշտ ռազմի, և փառք, և հին Յունաստան.

Սպարտացին, որի դաճաղն ասպարն էր

Չէ՛ր աւելի ինքնիշխան:

Ջարթիր, ոգիս, Յունաստանը զարթել է.

Տես ո՞ւմ միջով քո կեանք—արիւնըդ կրկին

Պիտի հոսէ դէպի ծընող իր լիճը

Եւ այնուհետ՝ զարկ ուժգին:

Կոխ տուր ոտքով նորից յուզուած այդ կըքեր,

Ո՛վ անարժան մարդկութիւն.

Քեզ ի՞նչ փոյթ են գեղեցկուհու գգուանքներ,

Ժպիտը կամ բարկութիւն:

Ափսոսում ես երիտասարդ օրերիդ.

Էլ ի՞նչ կեանք է ու տրտունջ.

Այս է երկիրը պատուաբեր մահերի.

Օ՞ն դէպի դաշտ, տուր քո շունչ:

Գընա փնտուր (փնտուող քիչ կայ, գտնող շատ)

Գընա փնտուր զինուորի մահ քեզ համար.

Ա՛յն է միայն քեզ արժանի, նայի՛ր շուրջ,

Ընտրի՛ր քո տեղ, հանգիստ առ:

Յովհ. Մասնհան